

ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ СЕРІЙНИХ ВБИВСТВ

рядового міліції, курсант 3-го курсу навчально-наукового інституту підготовки кадрів громадської безпеки та психології служби НАВС
Сочка Роман Іванович

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, начальник наукової лабораторії прикладної психології НАВС **Юсупов В.В.**

Кількість серійних вбивств в останні роки суттєво зросла, однак якість і ефективність їх розслідування залишається на низькому рівні, тому що розслідування – це складна проблема, яка суттєво ускладнена відсутністю науково обгрунтованої криміналістичної методики.

За часів СРСР існування таких злочинів замовчувалося і термін «серія», «серійність» з'явилися спочатку в США в 70-80 роках ХХ сторіччя. «Серійність» стосовно вбивств розуміється як вчинення тим самим злочинцем або однією злочинною групою двох і більше однотипних або однорідних вбивств на конкретній території і протягом деякого часу, які пов'язані спільним мотивом.

Якщо враховувати криміналістичні ознаки цих злочинів, то можна виділити наступні групи серійних вбивств: з корисливих мотивів (наприклад, під час нападів з метою заволодіння матеріальними цінностями); пов'язані із згвалтуванням або задоволенням статеві пристрасті в іншій формі; у процесі протистояння організованих злочинних угруповань; на замовлення, які вчиняються особами, що перетворили цю діяльність у злочинну професію; з кровної помсти; вчинені з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості або під час проведення релігійних (псевдорелігійних) ритуалів (наприклад, сатаністами).

Одними з перших, хто звернув увагу на проблему розкриття та розслідування серійних вбивств, вчинених на сексуальному ґрунті, були психіатри, кримінологи та психологи, зокрема, Ю.М. Антонян, С.А. Афанасьєв, С.Н. Богомолова, А.О. Бухановський, А.Р. Павлов, Є.Г. Самовичєв та ін. У подальшому дослідження, спрямовані на створення відповідної криміналістичної методики, проводили науковці-криміналісти: В.М. Ісаєнко, М.М. Кітаєв, В.А. Образцов, А.А. Протасевич, А.Л. Протопопов, Л.А. Соє-Серко, А.Б. Соловійов та інші. Праці вказаних дослідників стали основою для вирішення деяких теоретичних проблем, пов'язаних із розслідуванням серійних вбивств, вчинених на сексуальному ґрунті.

Але до цього часу проблеми розкриття та розслідування серійних вбивств вказаної категорії в криміналістиці розглянуті недостатньо. Це, зокрема, пов'язано з тим, що методики

розслідування інших груп серійних вбивств не завжди можуть застосовуватися при розслідуванні серійних вбивств, які вчиняються на сексуальному ґрунті. Тому в багатьох випадках розкриття таких злочинів є наслідком випадкового затримання злочинця або результатом залучення до розслідування значної кількості правоохоронців.

За таких обставин основною метою нашого дослідження є аналіз деяких особливостей початкового етапу розслідування цієї категорії злочинів, які входять до структури відповідної криміналістичної методики.

Важливим етапом розслідування, що позитивно позначається на процесі розкриття і розслідування справ, є встановлення серії – тобто отримання даних, на підставі яких слідчий може зробити висновок, що кілька однорідних вбивств вчинено за участю однієї особи або групи осіб. Своєчасне їх об'єднання в одне провадження дозволяє акумулювати інформацію, яка отримана раніше з різних справ, а потім більш цілеспрямовано та продуктивно використовувати цю інформацію, яка необхідна для розкриття і розслідування вбивств, що раніше знаходилися в роз'єднаних слідчих та оперативно-пошукових справах. Таким чином, одна з основних проблем, що виникає під час розслідування таких справ – виявлення серії.